

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи давлатии
молия ва иқтисоди Тоҷикистон

н.и.и., дотсент Абдуалимзода Ҳ.А.

с.2022

Протоколи № 01

чаласаи якҷояи кафедраи назарияи иқтисодӣ ва иқтисоди корхонаҳо
ва соҳибкории Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон

аз “27” 08 с.2022

ш.Душанбе

Иштирок карданд: Насриддинов Ф.Б. - номзади илмҳои иқтисодӣ, профессор (раиси чаласа), Нуридинов С.З. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент (котиби чаласа), Сафаров Б.Г. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, Қодиров Ф.А. – номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, Хоҷаев П.Д. - доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, Убайдов Ф.Х. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, Урунбоева Н.А. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, Муртазоев Н.А. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, Начмиддинзода А.Ю. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, Нурализода А.Н. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, Сангинзода Э.Н. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, Акрамов А.А.- номзади илмҳои иқтисодӣ, Хоҷахонов А.А. - номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, муаллимони калон: Исайнова М.Ҳ., Нурублоева М., Ҷаборова М.Ҷ, Қаюмова С.Т, Сайдахмадова С.М, Балхов Д.Э., ассистентон: Саъдиев Ҳ.Ф., Намозализода Ш., Расулзода Ҳ.М.; Файзулоев Ҳ.П, Исмоилова С.А.

Рӯзномаи чаласа:

1.Муҳокимаи пешакии диссертатсияи Назаров Муродали Солиҳович дар мавзӯи “Тафриқабандии минтақавии сатҳу сифати зиндагии аҳоли (дар мисоли вилояти Хатлон)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600-Иқтисодиёт (6D050606 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ).

Роҳбари илмӣ: Нурализода Амрулло Назрулло – номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, декани факултети молия ва қарзи Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон

Раиси чаласа:

Ҳозирини муҳтарам, имрӯз дар чаласаи якҷояи кафедраҳои назарияи иқтисодӣ ва иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкорӣ диссертатсияи Назаров Муродали Солиҳович дар мавзӯи “Тафриқабандии минтақавии сатҳу сифати зиндагии аҳоли (дар мисоли вилояти Хатлон)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600-Иқтисодиёт (6D050606 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ) мавриди муҳокима қарор дода мешавад.

Диссертатсия дар кафедраи назарияи иқтисодии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон зери роҳбарии Нурализода Амрулло Назрулло – номзоди илмҳои иқтисодӣ, дотсент, декани факултети молия ва қарзи Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон анҷом дода шудааст.

Котиби чаласа - номзоди илмҳои иқтисодӣ, дотсенти кафедраи иқтисоди корхонаҳо ва соҳибкорӣ Нуриддинов С.З. тарҷумаи ҳоли докторант Назаров Муродали Солиҳовичро кироат намуд.

Барои шинос намудан ба мундариҷаи асосии диссертатсия сухан ба Назаров Муродали Солиҳович дода мешавад.

Назаров Муродали Солиҳович Мухтасар оид ба самт ва натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ худ маъруза кард (маъруза пешниҳод мегардад).

Раиси чаласа:

Маъруза ба охир расид. Ба муҳокимаи диссертатсияи Назаров Муродали Солиҳович мегузарем. Марҳамат саволҳо ҳаст? Саволҳо бояд аз рӯйи масъалаи муҳокимашаванда ба доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050600-Иқтисодиёт (6D050606 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ) дода шаванд. Кӣ хоҳиши савол доданро дорад? Марҳамат.

Раиси чаласа: Сухан барои савол додан ба н.и.и., дотсент Начмиддинзода А. дода мешавад.

н.и.и. дотсент, Начмиддинзода А. Мегуфтед, ки сатҳи зиндагӣ чист?

Ҷавоб: Сатҳи зиндагӣ чунин навъи рушде мебошад, ки дар он истифодаи захираҳои табиӣ, самтҳои сармоягузорӣ, прогресси илмию техникӣ, рушди нерӯи инсонӣ ва ислоҳоти институтсионалию беҳдошти фазои экологӣ бо ҳам мутобиқ гардонида шуда, талаботи имрӯзаи инсонҳоро қонеъ мегардонад, аммо талаботи наслҳои ояндаро зери хатар намегузорад.

2. Шумо таҳияи кадом масъалаҳои вобаста ба ғизои хушсифатро пешниҳод намудед?

Ҷавоб: Масъалаҳои вобаста ба ғизои хушсифат ва як қатор дигар вазифаҳо ҳанӯз ҳам иҷро нагардидаанд, ки аз ҷумлаи онҳо номбар кардан мумкин аст:

- дастрасии ҷисмонии озуқа ва интиқоли мунтазами он ба ҷойҳои истеъмоли дар мутобиқат бо талаботи қобилияти пардохтшаванда дар ҳаҷму навъҳо;

- дараҷаи қонеъсозии талаботи физиологӣ ба моддаҳои ғизоӣ ва энергия;

- безарарии ашёи хоми ҳӯрокворӣ ва маҳсулоти ғизоӣ;

- кам кардани дараҷаи вобастагии таъминоти озуқаворӣ мамлакат ва таъминоти захиравии комплекси агросаноатӣ аз таҳвилоти воридотӣ;

- таҳия нагардидани меъёрҳои физиологии истеъмол бо моддаҳои ғизоӣ ва энергия (аз он ҷумла, сатҳи тавсияшавандаи маҳсулоти ғизоӣ ба ҳар як одам) вобаста ба хусусияти истеъмоли дар Тоҷикистон дар таҳрири нав.

н.и.и. дотсент Қодиров Ф.А.

1. Шумо дар диссертатсия кадом қорабиниҳоро ҷиҳати паст кардани сатҳи камбизоатӣ муайян намудед?

Ҷавоби Назаров М:

Барои ин зарур аст, ки дар ҷумҳурӣ, пеш аз ҳама, Стратегияи миллии рушд то давраи соли 2030 таҳия ва татбиқ карда шавад, то ки ҳадафҳо ва масъалаҳо аз рӯйи принсипи умумӣ муайян карда шуда, роҳҳои ноилшавӣ дақиқ карда шаванд.

Ба сифати афзалиятҳои асосии Стратегия масоили зерин муайян мегарданд:

- ташкили низоми таъминоти аҳоли бо ғизо ва таъмини дастрасии озуқа (дастрасии иқтисодӣ ва ҷисмонӣ);
- таъсиси кластерҳои истеҳсоли-илмӣ-инноватсионӣ барои таъмини аҳоли бо озуқаворӣ ва таҳқиқот дар ин самт;
- ташкили кластерҳои истеҳсоли барои иттиҳоди истеҳсолкунандагон дар асоси таҳқиқот ва мониторинги бозори истеъмолӣ;
- рушди устувори сектори аграрӣ дар асоси истифодаи технологияи муосир ва усулҳои муосири инноватсионии агротехникӣ ва принципҳои дастгирии давлатии он;
- таъмини амнияти озуқаворӣ ва ташкили низоми истеҳсол ва содироти ғизои солим;
- инкишофи принсипи «иқтисодиёти сабз» ва кишоварзии органикӣ бо истифода аз имконияти мавҷудаи кишвар;
- ташкили низоми захиранамоии ғизо ва такмили минбаъдаи он;
- муайян намудани механизмҳои молиявии инкишофи низоми таъминоти аҳоли бо ғизои хушсифат;
- ҳифзи бозори истеъмолӣ аз ғизои пастсифати ватанию хориҷӣ бо роҳи баланд бардоштани стандартҳои истеҳсол, нигоҳдорӣ, ҳамлу нақд, воридкунӣ ва фурӯшӣ маҳсулоти ғизоӣ;
- истифодаи механизмҳои тарифию гумрукӣ барои таъмини амнияти озуқаворӣ ва таъмини қайши он;
- мониторинги доимии фаъолияти низоми таъминоти аҳоли бо ғизои хушсифат ва институтҳои он.

2. Оё Шумо дар диссертатсия омилҳое, ки бевосита сатҳи зиндагии аҳолиро муайян мекунанд, омӯхтаед?

Ҷавоби Назаров М: Омилҳое, ки бевосита сатҳи зиндагии аҳолиро муайян мекунанд, ба панҷ гурӯҳ тақсим карда мешаванд: – омилҳои сиёсӣ; – омилҳои иқтисодӣ; – омилҳои иҷтимоӣ; – пешрафти илмӣ-техникӣ; – омилҳои экологӣ.

Раиси ҷаласа:

Суҳан барои савол додан ба н.и.и., дотсент Убайдов Ф. дода мешавад.

н.и.и дотсент. Убайдов Ф.С.

1. Ба фикри Шумо дар шакли мушаххас низоми нишондиҳандаҳои омории сатҳи зиндагии аҳолиро чи хел бояд тавсиф намуд?

Ҷавоби Назаров М: Дар шакли мушаххас низоми нишондиҳандаҳои омории сатҳи зиндагии аҳолиро метавон чунин тавсиф намуд:

1. Нишондиҳандаҳои арзиши муқоисавӣ (ММД, индекси даромади пулии аҳоли, индекси нархҳои истеъмолӣ, сатҳи камбизоатӣ, бекорӣ ва сатҳи таҳсилот);

2. Нишондиҳандаҳои табиӣ, ки ҳаҷми истеъмоли молҳои мушаххаси моддиро муайян мекунанд (таъмини амволи шахсӣ, истеъмоли ғизо, шумораи мусофирон ва ғ.);

3. Нишондиҳандаҳое, ки таносуб ва сохтори тақсимои сарватро нишон медиҳанд (тақсимои аҳоли ба гурӯҳҳо вобаста ба даромадҳо, нишондиҳандаҳои тағйирпазирӣ ва фарқияти даромади истеъмоли ва ғ.). Яке аз усулҳои муҳимтарин усули ба индекси рушди инсон асосёфта мебошад. Индекси рушди иқтидори инсон нишондиҳандаи иқтисодист, ки барои муайян кардани сифати ҳаёт дар кишварҳои гуногун истифода мешавад.

2. Индекси рушди иқтидори инсон кадом нишондиҳандаро дар бар мегирад?

Ҷавоб:

Индекси рушди иқтидори инсон се нишондиҳандаро дар бар мегирад:

- давомнокии умр ҳангоми таваллуд (SPLR);
- сатҳи саводнокии аҳолии калонсоли кишвар ва ҳиссаи умумии донишҷӯён;
- сатҳи зиндагӣ, ки тавассути ММД ба ҳар сари аҳоли пешбинӣ шудааст.

Раис:

Сухан барои савол додан ба н.и.и., дотсент Мирзоева Е.Ш. дода мешавад.

н.и.и дотсент. Мирзоева Е.Ш.

1. Системаи нишондиҳандаҳои баҳодихии сатҳи зиндагии аҳоли кадом тағйирёбандаи алоҳидаро дар бар мегирад?

Ҷавоби Назаров М:

Системаи нишондиҳандаҳои баҳодихии сатҳи зиндагии аҳоли 9 тағйирёбандаи алоҳидаро дар бар мегирад:

1. Миқдори музди меҳнати як нафар,
2. Нишондиҳандаи таъминоти манзил ба ҳар сари аҳоли бо дарназардошти сифати он (м² барои як нафар);
3. Сатҳи маълумот, %;
4. Сатҳи бекории бақайдгирифташуда, %;
5. Сатҳи ҷинояткорӣ, %;
6. Сатҳи «камбизоатии дарозмуддат», %;
7. Таъминоти воситаҳои нақлиёт ба ҳар 100 нафар, адад;
8. Сатҳи таъминоти аҳоли бо иншооти алоқа, %.

Дарки сатҳи нави зиндагӣ аз беҳдошти вазъи рӯзгори одамон ва моддӣ иборат буда, дар ин чода фаъолияти пурсамари ҳар як фард заминаи мусоидро баҳри зиндагии шоиста фароҳам хоҳад овард.

2. Оё Шумо дар таҳқиқоти худ вазъи иҷтимоию демографии аҳолиро таҳлил намудед?

Ҷавоб:

Вазъи иҷтимоию демографии аҳолиро бо истифода аз нишондиҳандаҳои зерин метавон омӯخت:

- дараҷа ва афзоиши коэффитсиенти таваллуди аҳоли;
- миқдор ва сабабҳои фавт;
- беморӣ ва намудҳои он;
- афзоиш ё камшавии табиӣи аҳоли.

Воқеан, ин нишондиҳандаҳо сатҳи воқеии иҷтимоии зиндагии аҳолиро тавсиф мекунанд.

Сипас Нурализода Амрулло Назрулло оид ба диссертатсия ва муаллифи он маълумот пешниҳод намуд (хулосаи роҳбар дар ҳаҷми 2 саҳифа замима мегардад).

Раиси чаласа:

Баъдан муқарризи якум д.и.и., профессор Хоҷаев П.Д. баромад кард. Дар баромади худ оид ба муҳимият, самтҳои таҳқиқот, афзалият ва камбудии он суҳан ронда, дар охир хулосаҳои худро пешниҳод намуд (тақриз замима карда мешавад).

Муқарризи дуюм н.и.и. дотсент Начмиддинзода А.Ю., баромад карда оид ба муҳимият, самтҳои таҳқиқот, афзалият ва камбудии он суҳан ронда, дар охир хулосаҳои худро пешниҳод намуд (тақриз замима карда мешавад).

Сипас ҳамчун муқарризони ғайрирасмӣ н.и.и, дотсент Сангинзода Э.Н. баромад карданд ва гуфта шуд, ки рушди устувори иқтисодии милли ва баланд бардоштани сатҳи неқӯаҳволии мардум аз ҳалли мушкилиҳо ва ташкили фаъолияти босамару устувори корхонаҳои саноатии кишвар вобастагӣ дорад. Алалхусус, дар амал татбиқ кардани ҳадафи чоруми стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон - саноатикунории босуръат, тақвияти нақши корхонаҳои саноатии ватанро якум, дар таъмини рақобатпазирии онҳо чи дар бозорҳои дохилӣ ва берунӣ ва дувум, ҷалби сармоя ва қарзҳои дарозмуддатро барои азнавсозии базаи технологияи онҳо, ки бо хавфҳои молиявӣ алоқаманд буда, раванди идоракунии самаранокии онҳоро талаб мекунад.

Бинобар ин, мавзӯи илмӣ Назаров Муродали Солиҳович яке аз мавзӯҳои мубрами рӯз ба шумор рафта, тибқи бандҳои 42 - 44 тартиб додани дараҷаҳои илмӣ бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон “Оид ба тартиби додани дараҷаҳои илмӣ” аз 30 июни соли 2021 таҳти №267 мувофиқ буда мақсад аст, ва ба экспертизаи минбаъда ба Шурои олимони факултети иқтисодӣ ва бизнеси Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон пешниҳод карда шавад.

Раиси чаласа: Суҳан ба доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600-Иқтисодӣ (6D050606 - Иқтисодии минтақавӣ ва ҳудудӣ) Назаров Муродали Солиҳович барои ҷавоб додан ба эродҳои муқарризони расмӣ ва ғайрирасмӣ дода мешавад.

Назаров Муродали Солиҳович Мухтарам раис, ҳозирини гиромӣ иҷозат диҳед миннатдории хешро ба муқарризи диссертатсияи илмиамон доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор Хоҷаев П.Д. ва дотсентон Насриддинзода Ф.Б., Қодиров Ф.А., Урунбоева Н.А., барои баҳои ҳолисона додан ба диссертатсия баён наоям ва таъкид карданам, ки ҳамаи эродҳои онҳо ба инобат гирифта мешавад.

Раиси чаласа:

Бо назардошти баромади Назаров Муродали Солиҳович рисолаи илмӣ дар мавзӯи “Тафриқабандии минтақавӣ сатҳу сифати зиндагии аҳоли (дар мисоли вилояти Хатлон)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600-Иқтисодӣ (6D050606 - Иқтисодии минтақавӣ ва ҳудудӣ) пешниҳод гардидааст, кори ба итмомрасида мебошад ва ба талаботи КОА назди Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва ба экспертизаи навбатӣ пешниҳод карда шавад.

Қарор қабул карда шуд:

1. Диссертатсияи Назаров Муродалӣ Солиҳович дар мавзӯи “Тафриқабандии минтақавии сатҳу сифати зииндагии аҳоли (дар мисоли вилояти Хатлон)”, барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600-Иқтисодиёт (6D050606 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ) пешниҳод гардидааст, кори ба итмомрасида мебошад ва ба талаботи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

3. Диссертатсияи Назаров Муродалӣ Солиҳович дар мавзӯи “Тафриқабандии минтақавии сатҳу сифати зииндагии аҳоли (дар мисоли вилояти Хатлон)”, барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D050600-Иқтисодиёт (6D050606 - Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ) ба Шӯрои олимони факултети иқтисодиёт ва бизнеси Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон пешниҳод карда шавад.

Қарор дар ҷаласаи якҷояи кафедраи назарияи иқтисодӣ ва кафедраи иқтисоди корхона ва соҳибкорӣ Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, суратҷаласаи №1 аз 27.08.2022 қабул гардидааст. Дар ҷаласа иштирок доштанд: 21 нафар. Натиҷаҳои овоздиҳии кушод: Тарафдор - 21 нафар, Зид - нест, Бетараф - нест.

Раис:

н.и.и., профессор, мудири кафедраи
назарияи иқтисодӣ ДДМИТ

Котиб:

н.и.и., дотсенти кафедраи
иқтисоди корхона ва соҳибкорӣ

**Имзоҳои Насриддинов Ф.Б.,
Нуриддинов С.З., - ро тасдиқ мекунам**

Сардори шӯбаи кадрҳо
ва корҳои махсуси ДДМИТ

Насриддинов Ф.Б.

Нуриддинов С.З.

Шарипов У.А.

